

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELÉS

2018. szeptember
– kivonat –

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízjelző és Vízrajzi Főosztály
Vízrajzi Monitoring Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2018. szeptember 11.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

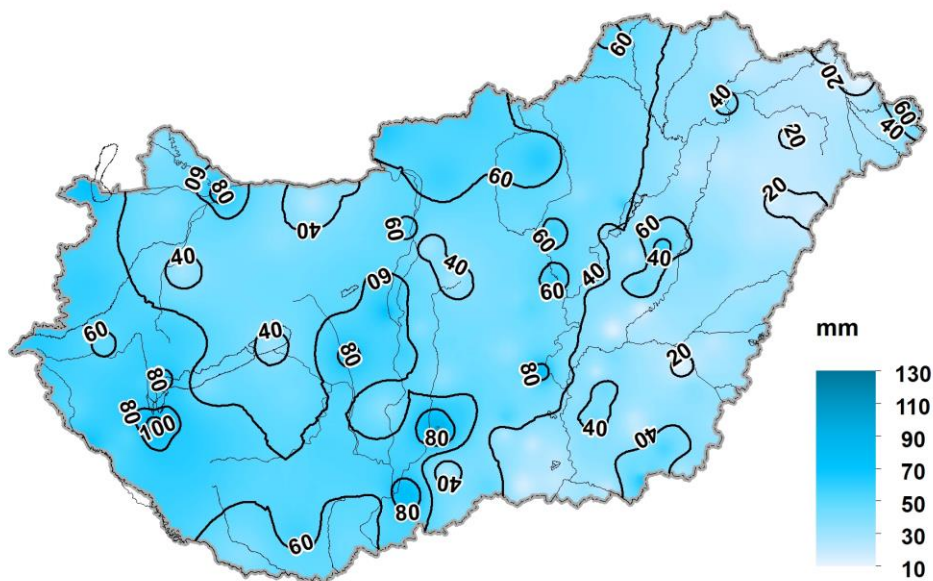
Csapadék

2018 augusztusában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 11 mm (Barabás) és 122 mm (Öregcsertő Csorna-pusztá) között alakult. Az országos területi átlagérték 47 mm volt, ami 7 mm-rel (13%-kal) volt alacsonyabb a viszonyítási időszak (1971-2000) augusztus havi átlagánál.

Az augusztusban lehullott csapadék mennyisége – az ország középső része egyes körzeteinek kivételével – elmaradt az éghajlati átlagtól.

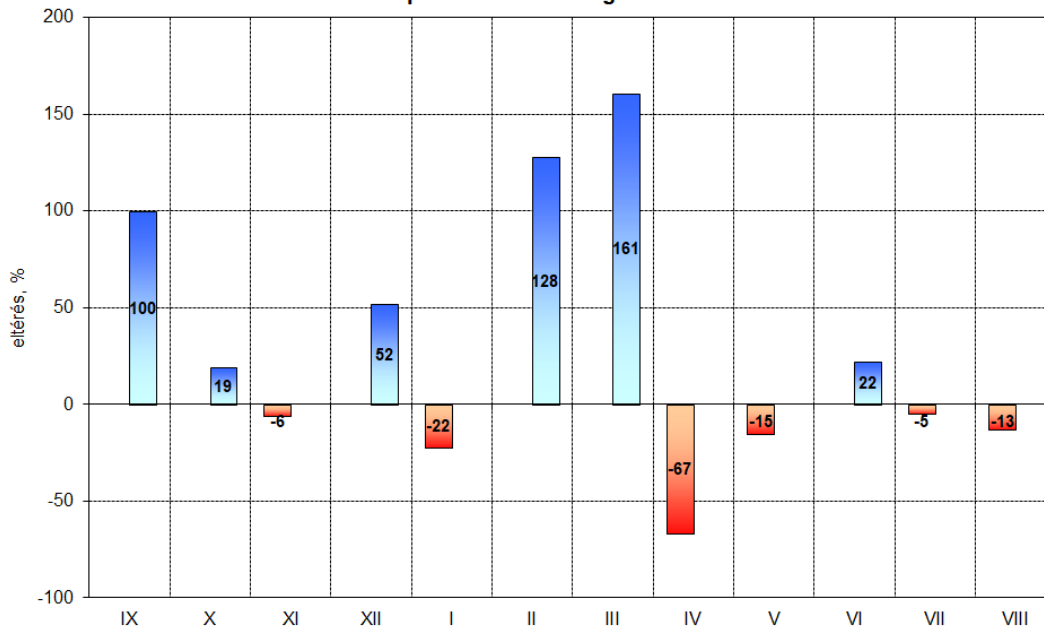
Országos áttekintésben az augusztusi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (53 mm) Barabás, a legnagyobb csapadéktöbblet (69 mm) Öregcsertő Csorna-pusztá állomáson jelentkezett.

A 2018. augusztus havi csapadékösszeg területi eloszlása

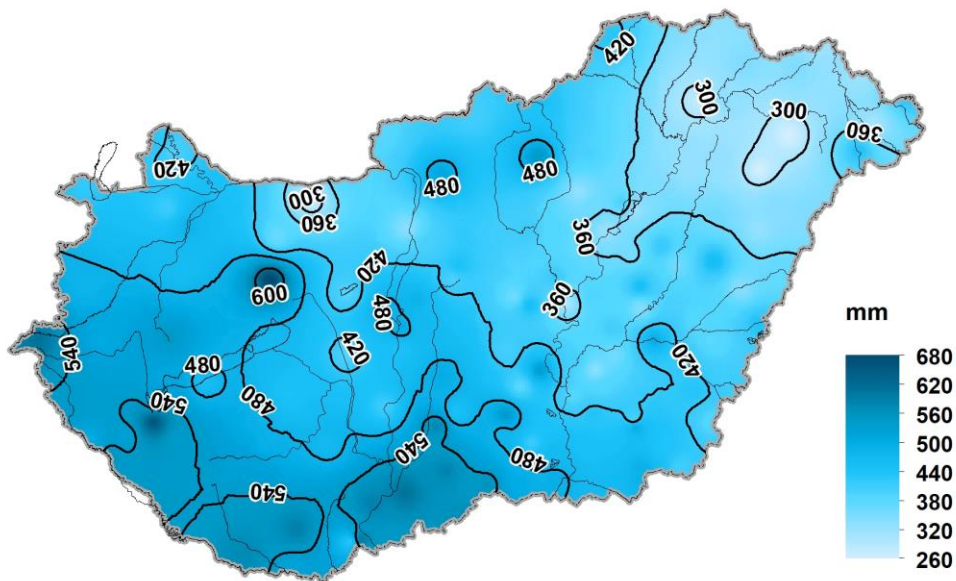

Az alábbi szövegközi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%) a 2017. szeptember - 2018. augusztus időszakban

A 2018. január - augusztus havi csapadékösszeg területi eloszlása

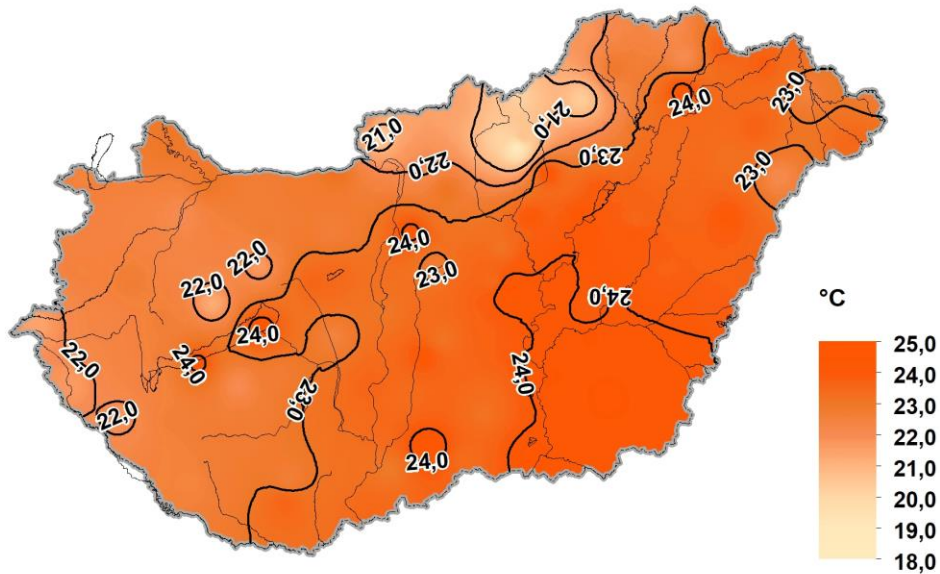
A 2018. január-augusztus időszakban lehullott csapadék mennyisége 261 mm (Níregyháza-Napkor) és 672 mm (Tés) között alakult, az országos területi átlagérték 433 mm volt, ami az időszakos átlagnál 47 mm-rel (12%-kal) több. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 8 havi csapadékhiány (136 mm) Tokaj, a legnagyobb csapadéktöbblet (222 mm) Baja állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

Az augusztus havi középhőmérséklet 18,7°C (Kékestető) és 24,8 °C (Törtel) között alakult, az országos területi átlagérték 23,0°C volt, ami a sokévi (1971-2000) augusztusi átlagot 3,1 °C-kal (!) haladta meg.

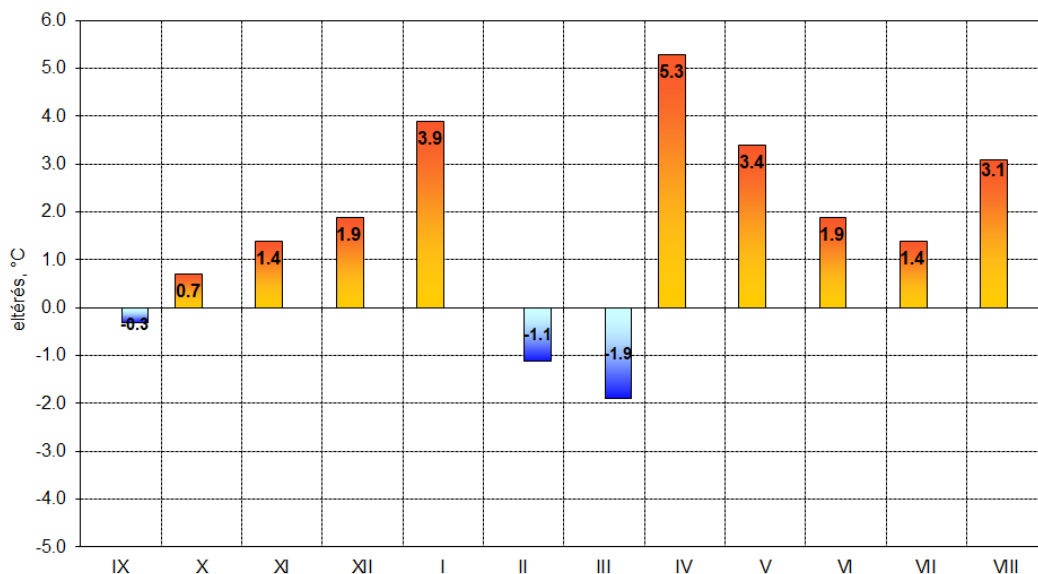
A havi középhőmérséklet az ország egész területén meghaladta az éghajlati átlagot. A havi középhőmérséklet átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérése (4,6 °C) Tarcsl állomáson jelentkezett.

A 2018. augusztus havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2017. szeptember - 2018. augusztus időszakban

Talajnedvesség

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma augusztus végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest alig változott. A nedvességtartalmat síkvidékeinken az 50-80% közötti telítettség értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma augusztusban síkvidékeink területén az egy hónappal korábbi állapothoz viszonyítva csökkent. A nedvességtartalom a hónap végén – síkvidékeinken meglehetősen inhomogén területi eloszlást jelezve – 25-50% között alakult. Ennél magasabb értékek csak a Duna-Tisza köze délnyugati peremén fordultak elő.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma augusztusban a síkvidékek területi átlagában csökkent. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén általában a 25-45% közeli telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Augusztusban Magyarország valamennyi síkvidékén csökkent a talajvízszint. A csökkenés mértéke az érintett területek mintegy háromnegyedén a 0-25 cm volt. A 25-50 cm közötti talajvízszint-süllyedés elsősorban a Tiszántúl északi és középső részén, a Zempléni-hegység előterében, valamint a Dráva-menti sík területén mutatkozott nagyobb, összefüggő körzetekben. A Tiszántúl déli részén, a Duna-Tisza közén, a Mezőföldön és a Kisalföldön 25-50 cm közötti eltérések csak kisebb körzetekben fordultak elő. Egyes talajvízszintmérő kutak környezetében a Bácskai löszös síkság és a Mezőföld területén néhány cm-es emelkedés is előfordult.

Az 1971-2000. közötti időszak augusztus hónapjai átlagánál kissé (0-25 cm) magasabban helyezkedett el a talajvíztükör a Mezőföld északi peremvidékén, a Bácskai löszös síkság területének jelentős részén, Kiskunsági-löszőshát déli peremén, a Jászság több körzetében, a Dél-Tisza-völgy északi felén, a Tiszazug területén, továbbá a Körösmenti-, a Dévaványai- és a Békési-sík jelentős részén.

Augusztusban a viszonyítási időszak átlagánál alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör a Kisalföld és a Dráva-menti sík területén, a Mezőföld területének jelentős részén, a Duna-Tisza köze, a Tiszántúl és az Északi-középhegység előtere területének csaknem egészén. A legnagyobb különbség-értékek továbbra is a Duna-Tisza köze területének hátsági részén és a déli országhatár térségében, a Mátra előterében (200-300 cm), továbbá a Felső-Tisza-vidéken (elsősorban (100-150 cm) fordultak elő. A Tiszántúl más térségeiben, elsősorban a Körös-Maros köze jelentős részén 0-50 cm (helyenként 50-100 cm) különbség-értékek jelentkeztek. A Kisalföld nyugati felén 0-50 cm, a keletin pedig többnyire 0-25 cm különbség-érték mutatkozott.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2018. augusztus hónapban az 1971-2000. közötti időszak augusztus havi átlagértékénél 35-40 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

Augusztusban a talajok vízháztartása kedvezőtlenül alakult: A lehulló csapadékok már a felső talajrétegek (0-35 cm) vízpótlását sem biztosították, így több helyen a holtvíztartalom közelébe került a talajnedvesség. A talajok vízhiányának mértéke főként a Nyírségben volt jelentős.

Az átlagos augusztusi csapadékösszegetől sokfelé elmaradó, az átlagosnál tartósan és jelentősen melegebb augusztusi időjárás következtében a talaj felső rétegében jelentős vízhiány alakult ki. Figyelembe véve a rendelkezésre álló vízkészletet átlagosan csapadékos szeptember esetén a talajrétegek lassú feltöltődésére lehet számítani. Az átlagosnál szárazabb és melegebb további időjárás esetén az augusztusban kialakult aszály megmaradásának és erősödésnek a kockázata magas, főként az ország keleti részében.

Belvízi helyzetértékelés

2018 augusztusában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 82,58 millió m³ volt, ami 19,77 millió m³-rel (19%-kal) maradt el az előző havi értéktől. Az augusztus havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán belvízelöntés nem fordult elő.

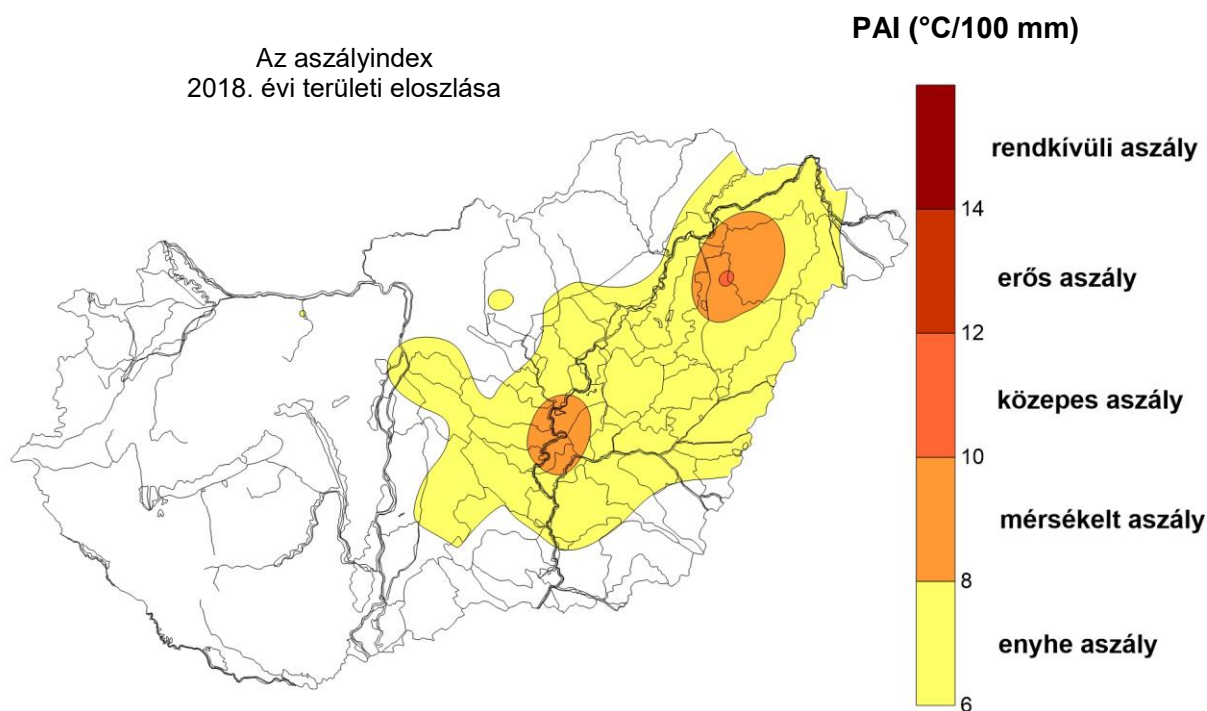
A tározókban visszatartott víz mennyisége 2018 augusztusában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 2,98 millió m³-rel (3%-kal) csökkent.

Az aszályindex 2018. évi értékeinek előzetes értékelése

Az aszályindex 2018 évi értékei közül, melyek a 2017 október-2018 augusztusi 11 hónap viszonyait fejezik ki, az Alföld középső és észak-keleti területein érte el az aszály küszöbértékének tekintett 6,0 értéket. Az aszályt jelző PAI \geq 6,0 értékek PAI=6,02 (Orosháza) és PAI=10,37 (Hajdúdorog) között alakultak.

Az idei mezőgazdasági év az ország nagyobb részén nem volt aszályos. Az aszályos területeken a Közép-Tisza-vidék és a Nyírség egyes részeinek kivételével (ahol túlnyomórészt mérsékelt aszály PAI=8-10 közötti értékei alakultak ki, PAI 10 feletti értéke –

közepes aszály – csak Hajdúdorog állomásra adódott) enyhe aszály alakult ki a PAI=6-8 közötti értékeivel.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2018. augusztus 16-án kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint szeptemberben az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos, októberben az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb, novemberben az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos időjárás valószínű.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
szeptember	16,4 – 18,6 (15,6)	35 – 80 (51)
október	10,4 – 12,7 (10,2)	25 – 65 (46)
november	3,5 – 6,6 (4,2)	30 – 70 (53)

Az OMSZ 2018. szeptember 11-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakba folytatódik a nyár végi időjárás. Az időszak folyamán területi átlagban

számottevő mennyiségű csapadék nem valószínű. A napi középértékek az időszak első felében az időszakos átlag felett várhatók. Mérsékelt lehűlésre az időszak második felében lehet számítani, de a napi középhőmérsékletek előreláthatólag akkor sem csökkennek az időszakos átlag alá.

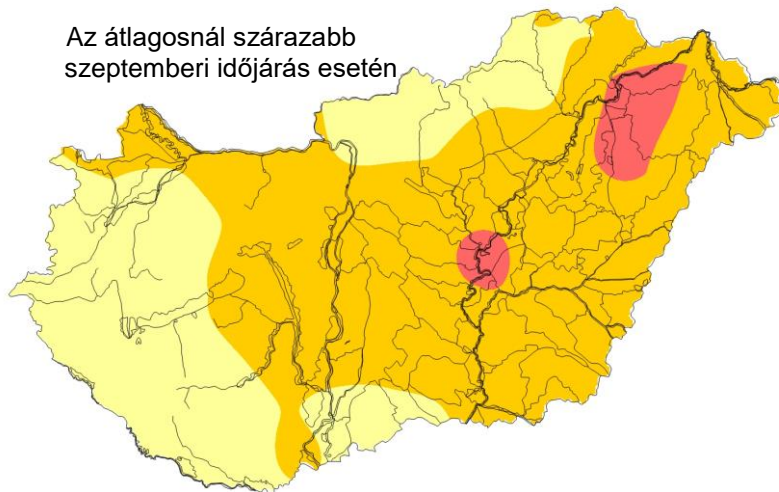
Vízháztartási előrejelzés

2018. augusztus végén – országos területi átlagban – az egy évvel korábbi állapothoz képest nedvesebb vízháztartási helyzet volt a jellemző

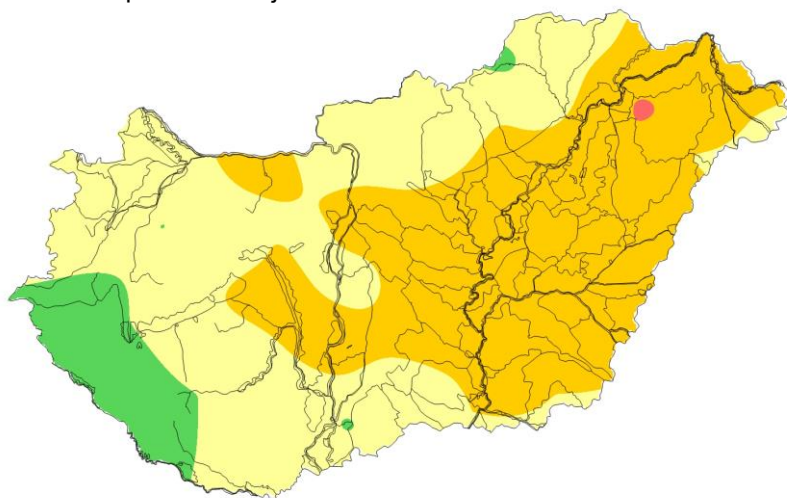
A szeptemberre előrejelzett átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos időjárás következtében az Alföldön (kivéve a Duna-Tisza köze déli részét) száraz vízháztartási helyzet valószínűsíthető. A Duna-Tisza köze déli területein és az ország többi részén pedig átmeneti vízháztartási helyzet kialakulása várható.

Ugyanakkor ismerve a szeptember első napjaiban – főleg a Dunántúlon – eddig lehullott egymásfél havi átlagos mennyiségnek megfelelő csapadékot, inkább a „az átlagosnál csapadékosabb szeptemberi időjárás esetén” változat bevétele prognosztizálható.

A következő ábrán időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük az augusztusi vízháztartási helyzet várható alakulását.

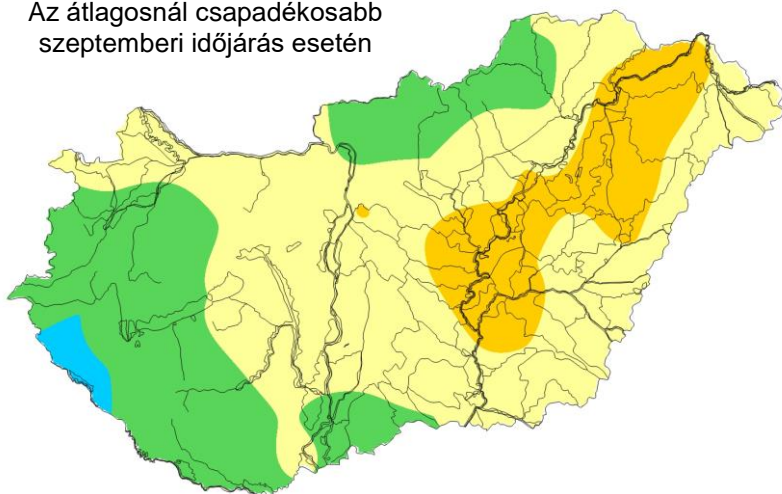
Átlagosan csapadékos
szeptemberi időjárás esetén

GVM

Az átlagosnál csapadékosabb
szeptemberi időjárás esetén

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.